

ТРЕЋИ РАЗРЕД

предмет:

Математика

назив предавања:

Писање бројева римским цифрама

име предавача:

ДРАГАНА ДРАЧА

час:

32.

Прибор потребан за рад

- Свеска
- Оловка и гумица

Када ће се одржати школско такмичење из математике?

Учитељица је замолила Уну да погледа у школском календару датум одржавања такмичења из математике.

Уна је пронашла када ће се такмичење из математике одржати, али није умела да прочита датум. На папиру је писало:

Школско такмичење из математике ће се одржати:
25. X 2019. године.

Писање бројева римским цифрама

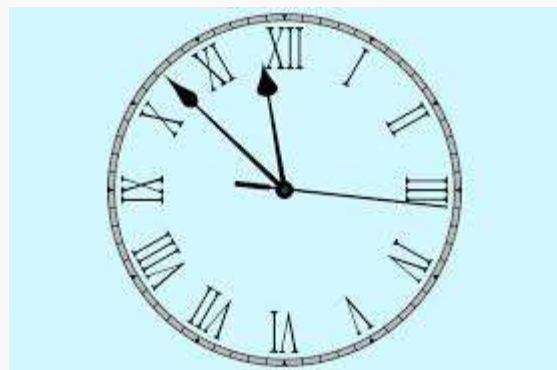
Бројеве пишемо арапским цифрама: 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 и 9.

Поред арапских цифара, постоје и РИМСКЕ цифре, помоћу којих такође можемо писати бројеве.

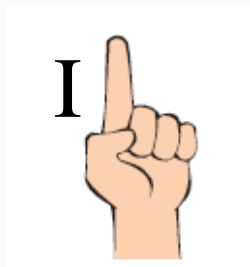
Где можемо видети бројеве написане римским цифрама?

Писање датума:
25. X 2019. године.

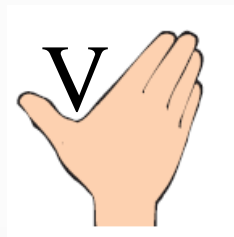
Римске цифре

Најлакше ћемо их научити помоћу положаја руку.

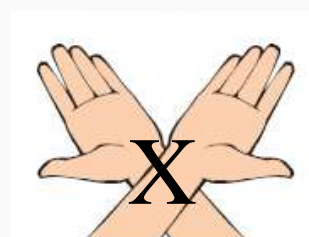
Један прст је цифра 1

I

Пет прстију је цифра 5

V

Десет прстију је цифра 10

X

Прва десетица I, V, X

$$1 = \text{I} = 1$$

$$6 = \text{VI} = 5 + 1$$

$$2 = \text{II} = 1 + 1$$

$$7 = \text{VII} = 5 + 1 + 1$$

$$3 = \text{III} = 1 + 1 + 1$$

$$8 = \text{VIII} = 5 + 1 + 1 + 1$$

!

$$4 = \text{IV} = 5 - 1$$

!

$$9 = \text{IX} = 10 - 1$$

$$5 = \text{V} = 5$$

$$10 = \text{X} = 10$$

Школско такмичење из математике ће

се одржати:

25. X 2019. године.

На исти начин пишемо и остале бројеве.

$$11 = \text{XI}$$

$$16 = \text{XVI}$$

$$12 = \text{XII}$$

$$17 = \text{XVII}$$

$$13 = \text{XIII}$$

$$18 = \text{XVIII}$$

!

$$14 = \text{XIV}$$

!

$$19 = \text{XIX}$$

$$15 = \text{XV}$$

$$20 = \text{XX}$$

Правила

Цифре I и X се могу узастопно поновити највише три пута.

Пример: цифра 3 – III, а цифра 4 није III већ IV.

Ако се мања цифра пише после веће, оне се сабирају.

Ако се мања цифра пише пре веће, мању цифру одузимамо од веће.

Вежбање

Дате бројеве напиши римским цифрама.

$$9 = \text{IX} = 10 - 1$$

I, V, X

$$12 = \text{XII} = 10 + 1 + 1$$

$$24 = \text{XXIV} = 10 + 10 + (5 - 1)$$

$$36 = \text{XXXVI} = 10 + 10 + 10 + 5 + 1$$

Како ћемо записати веће бројеве римским цифрама?

Остале римске цифре:

$$L = 50$$

$$C = 100$$

$$D = 500$$

$$M = 1\ 000$$

Десетице прве стотине:

$$10 = X = 10$$

$$20 = XX = 10 + 10$$

$$30 = XXX = 10 + 10 + 10$$

$$40 = XL = 50 - 10$$

$$50 = L = 50$$

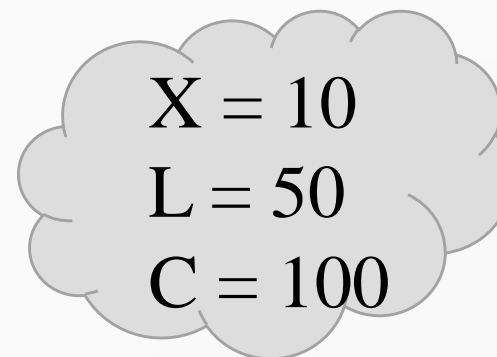
$$60 = LX = 50 + 10$$

$$70 = LXX = 50 + 10 + 10$$

$$80 = LXXX = 50 + 10 + 10 + 10$$

$$90 = XC = 100 - 10$$

$$100 = C = 100$$

Стотине прве хиљаде:

$$100 = C = 100$$

$$200 = CC = 100 + 100$$

$$300 = CCC = 100 + 100 + 100$$

$$400 = CD = 500 - 100$$

$$500 = D = 500$$

$$600 = DC = 500 + 100$$

$$700 = DCC = 500 + 100 + 100$$

$$800 = DCCC = 500 + 100 + 100 + 100$$

$$900 = CM = 1\ 000 - 100$$

$$1\ 000 = M = 1\ 000$$

$$C = 100$$

$$D = 500$$

$$M = 1\ 000$$

Правила

Цифре I, X и C се могу узастопно поновити највише три пута, док се цифре V, L и D никад не понављају у истом броју.

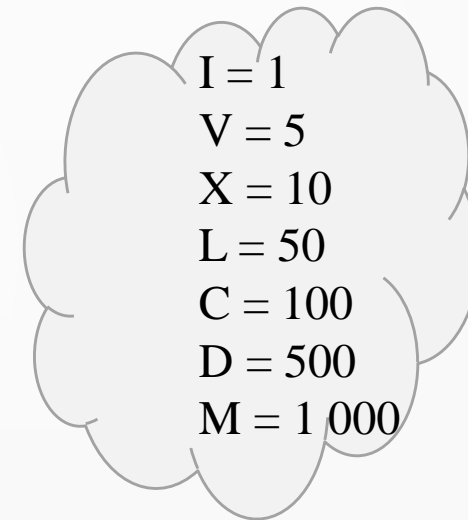
Када су римске цифре поређане од већих ка мањим, њихове вредности се сабирају, а када је мања цифра испред веће, она се одузима.

Вежбање

Арапски број растави на стотине, десетице и јединице, а затим га напиши римским цифрама.

$$\begin{array}{r} \text{a) } 326 = 300 + 20 + 6 = \text{CCCLXXVI} \\ \quad \downarrow \quad \downarrow \quad \downarrow \\ \quad \text{CCC} \quad \text{XX} \quad \text{VI} \end{array}$$

Вежбање

$$\text{б) } 884 = 800 + 80 + 4 = \text{DCCCLXXXIV}$$

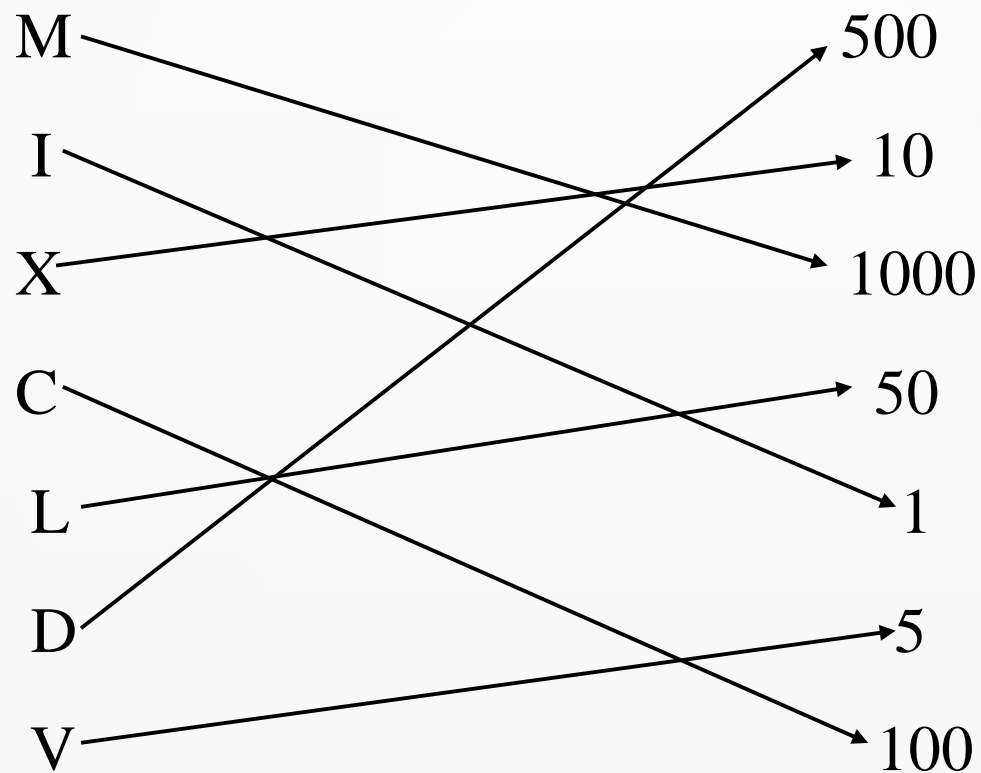
↓
DCCC

↓
LXXX

↓
IV

I = 1
V = 5
X = 10
L = 50
C = 100
D = 500
M = 1 000

Научили смо
Повежи бројеве написане римским цифрама са
одговарајућим бројевима написаним арапским цифрама.

- ОВА ПРЕЗЕНТАЦИЈА ЈЕ НЕКОМЕРЦИЈАЛНА!
- Слајдови могу да садрже материјале, фотографије и слике преузете са Интернета који су заштићени Законом о ауторским и сродним правима. Ова презентација се може користити само у циљу информисања и образовања ученика у току наставе на даљину и у друге сврхе се не сме користити. Члан 44. – Дозвољено је да без дозволе аутора и без плаћања ауторске накнаде за некомерцијалне сврхе наставе (1) јавно извођење или представљање објављених дела у облику неросредног поучавања на настави ЗАКОН О АУТОРСКИМ И СРОДНИМ ПРАВИМА (Сл. Гласник РС бр 104/2009 и 99/2011)

Интерактивни тестови са линковима ка раније емитованим часовима
за помоћ у провери и утврђивању знања

<https://www.mojaskola.gov.rs/>

